

Večernik

Leto II. (IX.), štev. 46

Maribor, sobota 25. februarja 1928

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4.

Revizija ustave?

VAŽNE IZJAVE KDK V ZADNJI KRIZI.

Oba voditelja Kmečko-demokratske koalicije gg. Pribečević in Radić ter celi klub koalicije so tekom zadnje krize ponovno podali važne izjave. Predvsem je treba tukaj opozoriti na izjavo, podano v pismu KDK gospodu dr. Marinkoviću, v katerem opozarjata KDK zlasti na ona vprašanja, brez katerih rešitve bi ne mogla stopiti v nobeno vlado. Ta vprašanja so: takojšnja, sistematska, zakonskim potom zasigurana depolitizacija celokupne državne uprave; široka samouprava v tako velikih oblastih, ki bodo mogle svojo samoupravo popolnoma in samostojno financirati; sistematsko dvigovanje celokupnega našega gospodarstva, zlasti pospeševanje kmetijstva v vsej državi na način, ki bo v najkrajšem času mogel napraviti našo trgovsko bilanco zopet aktivno.

Spominjamo se tudi, da je gospod Pribečević podal izjavo, da se Kmečko-demokratska koalicija ne bo ustavila niti pred revizijo ustave, ako bo ista potrebna, da se ta vprašanja rešijo v interesu naroda in države. Tudi on je v zvezi s tem poudaril, da se mora samouprava oblasti čim bolj razširiti in da se morajo ustvariti oblasti, ki bodo življenja zmožne.

Da se bo ta izjava pravilno razumela in da ne bo kdo mislil, da je naperjena morda tudi proti obstoju Mariborske oblasti, si moramo predložiti dejanski položaj glede obsega posameznih oblasti v državi. Če bomo pogledali številke prebivalstva v posameznih oblastih, bomo našli celo take oblasti, ki so komaj nekoliko večje nego posamezni srez v naši Mariborski oblasti. Evo števil:

Bačka oblast šteje 582.444 prebivalcev; Beogradska 780.989; Bihačka 217.123; Bitoljska 341.597; Bregalnjska 111.151; Dubrovniška 115.675; Kruševačka 160.573; Ljubljanska 554.257; Mariborska 623.604; Mostarska 265.330; Niška 452.162; Osješka 721.486; Podrinska 213.646; Podunavska 432.494; Požarevačka 338.129; Primorsko-Krajiška 662.904; Raška 281.867; Sarajevska 296.040; Skopska 395.521; Splitska 511.163; Tremška 423.280; Timočka 259.240; Travniška 291.822; Tuzlanska 422.548; Užička 241.153; Valjevska 143.372; Vranjska 330.530; Vrbaska 432.240; Zagrebska 834.989; Zetska 383.337.

Kaj vidimo iz teh števil? Da imamo v vsej državi le malo število oblasti, ki bi imele, kakor n. pr. Mariborska ali Zagrebska, res tako število prebivalstva, da bi mogle oblastne samouprave svoje finančne potrebe samostojno kriti. Takšne oblasti so Bačka, Beogradska, Ljubljanska, Mariborska, Osješka, Primorsko-Krajiška, Zagrebska in kolikor toliko še Splitska, toraj vsega skupaj morda 8—10 izmed vseh 33 oblasti. Na drugi strani pa imamo n. pr. Bregalnjsko oblast s komaj 111.151 prebivalci. Dubrovniško s 115.675 prebivalci itd., ki so po svojem obsegu, po številu prebivalstva in po gospodarskih prilikah samoupravi umevno nesposobne da iz svojih sredstev krijejo svoje potrebe. Popolnoma odveč je n. pr. tudi, da je Bosna-Hercegovina razdeljena na 6 malih oblasti, ki so vsake zase nesposobne izvršiti velike naloge samouprave. Istotako je nepotrebno, da sta Srbija in Črna gora razdeljeni v svojih

16 oblastih, od katerih so nekatere komaj nekoliko večje nego katerikoli močnejši srez v Mariborski oblasti. Saj šteje n. pr. Ptujski srez sam 74.472 prebivalcev, toraj komaj za okrog 30.000 manj nego cela Bregalnjska oblast v Srbiji. Dubrovniška oblast je komaj dvakrat večja nego n. pr. pri nas Celjski srez.

Da so te razmere nevzdržne, je na dlani. Pripomniti je tukaj treba samo, da so se svojčas zlasti v Srbiji ustvarile takšne male oblasti iz partizanskih interesov radikalne in Davidovičeve stranke. Istotako tudi v Bosni in Hercegovini ter Dalmaciji. Pravilno je, da se danes, ko so se te partizanske tvorbe izkazale kot življensko nesposobne, zahteva iz vidika državnih in gospodarskih interesov revizija obsega oblasti, v slučaju potrebe tudi revizija ustave. Ta revizija pa seveda ne sme iti in ne bo šla tako daleč, da bi — morda zopet iz partizanskih razlogov — skušala se dotikati tudi onih oblasti, ki so tako po obsegu, kakor tudi po številu prebivalstva in po svoji gospodarski moči sposobne za samostojno življenje in ki so bile kot take iz praktičnih gospodarskih vidikov ustvarjene. Med te spada nedvomno tudi naša Mariborska oblast.

Redek užitek

Mariborska Ljudska univerza je začela v svrhu boljšega medsebojnega spoznavanja s ciklusom predavanj o srbskem delu našega naroda. Drugo predavanje tega ciklusa je imel g. prof. Družović o srbski narodni melodiji, njegova gospa soproga je pa ob spremljevanju glasovirja več značilnih komadov, ki so bili sprejeti z navdušenim odobravanjem. Prisotni so ta večer lahko pozabili na vse posveto ter se pomaknili v višje sfere.

Znano je, da se je že veliki Goethe navduševal za srbske narodne pesmi, njegovih potomci so si pa sedaj na zlatih gramofonskih ploščah za 10.000 let ohranili najstarejši rapsojski način petja teh pesmi. Bogastvo našega naroda ni samo v divnih pesniških umotvorih, temveč tudi v pre mnogih originalnih melodijah; ti so večinoma v molu kot izvoz petstoletnega suženjstva in pričakovanja zlate svobode. Ta biserna zrna so zbrana najboljše v zbirkah Manojlovića in Gjorgjevića. Nekaj jih je umetniško nanizal pokojni Mokranjac, nazvan radi tega nesmrtnim, pesnik Zmaj je pa o sili pesme zaklical:

Haj, što Srbini još se drži kraj svih zala,
Pesma ga je održala, njoj ti hvala!

Kakor je neizčrpno naše prirodno bogastvo gravitirajoče proti našemu jugu, tako je neizčrpno naše duševno bogastvo ki je na višku tam, kjer je bilo srce srednjeveške srbske države. V narodni noši, običajih, ornamentih, melodijah itd. se zrcali duša naroda. Poznati narod se pravi poznati njegovo dušo.

G. prof. Družović in njegova gospa soproga sta z izvanredno interpretacijo narodnih melodij k temu mnogo pripomogle, poslušalcem sta pa naklonila resnično uživanje redke vrste. Če bi muzikalni Maribor vedel, kakšno uživanje je to, bi prosil Ljudsko univerzo za ponovno predavanje g. prof. Družovića in njegove gospe soproge. Potrebno bi bilo in dvorana bi bila premala za vse poslušalce. — p. T.

7. MARCA 1928

HAYDN, STVARJENJE

7. MARCA 1928

Mariborski in dnevni drobiž

Ljudska univerza v Mariboru

V ponedeljek, 27. februarja, ob 20. uri pričetek ženskega cikla. Znana raziskovalka ženskih psiholoških problemov ga. profesor dr. Marijana Kralj iz Zagreba bo predavala o najvažnejšem, najbolj osporjenem predmetu sedanjosti, ki predstavlja pravo središče vseh ženskih problemov o »Ženski duševnosti«. Predavanje v petek, 2. marca odpade. Namesto tega bosta 5. in 6. marca dve velespretni predavanji. Obišče nas eden prvih srbskih umetnostnih zgodovinarjev, ravnatelj muzeja prince Pavla v Beogradu, g. Milan K o š a n i n, ki bo predaval o srbski umetnosti. — V petek, 16. februarja: Sancinrio. — V S t u d e n c i h (deška šola): V torek, 28. t. m. ob 19.30 predava g. prof. B a š na podlagi lepih skioptičnih slik o srbski pokrajini.

Kitajska kolonija v Mariboru

Trideset otrok gidha (solnca) je že par mesecev v gostih Maribora in že dolge tedne v oskrbi mestne občine, ki jih je nastanila v nekdanji dragonski vojašnici in ki jim daje tudi dnevno prehrano. Vsak dan pride več odposlancev kitajske kolonije na magistrat po provijant, ki sestoji iz kruha, riža, moke, zelja in še drugih živil. Dobijo tudi petrolej, ker imajo seboj male petrolejske peči, na katerih si kuhajo. S fiziološki, ki so ga enkrat dobili, so imeli pa smolo, ker niso vedeli, da se mora fižol dolgo kuhati in jim je gotovo pri tej kuhi pogorelo preveč petroleja. Pot na magistrat po prehrano jim očitno jako ugaja. Prišlo jih je že kakih deset in ko so jim dopovedali, da dva zadostujeta, sta drugi dan res prišla samo dva, tretji dan jih je pa bilo zopet 4 ali 5. Na nakaznico za prehrano čakajo lepo mirno, radovedno se razgledujejo naokrog, če nanesle prilika, pa naprosijo koga tudi za janbo (vžigalico) in za jen (cigareto). S prodajanjem papirnatih igrač je že davno konec, ker je prepovedano, nekateri pa dobijo od občine razna dela. Za kitajske goste se moramo zahvaliti nekemu našemu famoznemu predstavniku na severu, ki jim je dal vizum ter haje še pristavil da je v Jugoslaviji toplo in da bodo lahko prodajali kolikor bodo hoteli.

Slovensko trgovsko društvo

pridei svojemu ustanovniku in dolgoletnemu članu g. Vilku W e i x l u, predsedniku gremija Maribor in predsedniku Zveze trgovskih gremijev v proslavo njegove 50letnice danes ob 20. uri zvečer zabaven večer v Narodnem domu. Prijatelji slavljenca dobrodošli!

Občni zbor Gospodarskega in političnega društva za magdalensko predmestje se bo vršil v soboto, dne 3. marca ob 20. uri v gostilni Friedau, Tržaška cesta. Dnevni red sledi pismeno. — Odbor.

Jadranaši!

V ponedeljek zvečer odborova seja pri 459

Napaka v socialnem zavarovanju.

Jutri, ob pol desetih, je v Gambrinovi dvorani protestno zborovanje proti nezgodnim razmeram v uradih bolniškega in nezgodnega zavarovanja, odkar so klerikalci vse scentralizirali okrog svojih komisarijev v Ljubljani. Poslovalnica v Mariboru, ki je ob likvidaciji nekdanjih bolniških blagin 1. 1922 izročila novemu okrožnemu uradu 4 milijone v gotovini in vrednostnicah ter tri hiše v Mariboru, životari danes le še v birokratičnem pogledu. Pri veliki poslovalnici, kakor je mariborska, ni o samoupravi niti govora; kar ne gre v Zagreb, gre pa v Ljubljano. Ustanovitev lastnega okrožnega urada za mariborsko oblast je nujno potrebna. —

Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico

je imelo svoj občni zbor pretekli petek. Društvo ponovno načeluje šol. upravitelj g. Anton S k a l a, njegov namestnik pa je šol. uprav. g. Alt. V odbor so bili izvoljeni: gđc. Burnikova, ga. Škofova, gg. Rode, o Malenšek, Vomer, Vrano, Cvetko Tušak in Klemenčič. Vsled družitve vsega učiteljstva v enotno organizacijo UJU, je društvo postalo homogeno stanovsko žarišče vseh včlanjenih učiteljev raznih strank in naziranj. Društvu je želeli obilo uspehov! —

Mariborsko slovensko žensko društvo opozarja svoje članstvo na predavanje ge prof. dr. Marjane Kralj v ponedeljek v Ljudski univerzi. —

Ljudje, ki trpijo vsled zaprtja,

obolenja debelega črevesa, navala krvi, glavobola in na srčnih napakah, naj jemljejo vsako jutro in vsak večer po četrti čaše naravne Franc-Jožefove grenčice. Zdravniki velikih kirurgičnih zavodov svedočijo, da se pred in po želodčnih operacijah uporablja Franc-Jožefova voda vedno z največjim uspehom. —

150 milijonov za stradalajoče pokrajine

BEOGRAD, 25. februarja. Vlada namerava najeti pri Državni hipotekarni banki posojilo v znesku 150 milijonov kot pomoč pokrajinam v Hercegovini in Dalmaciji, kjer vlada lakota. Predlog pride najbrže že v sredo pred narodno skupščino.

V ponedeljek se bo vršila seja klubovih načelnikov vladnih strank, na kateri bo ba je predlagal ministrski predsednik izpremembo poslovnika. Vukičević se namreč boji, da bi mogla opozicija zavleči proračunsko razpravo z obstrukcijsko taktiko.

Draga šala.

Sodišče v Cardiffu je obsodilo mesarja Alberta Cogana na odškodnino 1500 funtov šterlingov, ker si je svoječasnno dovolil nenavadno šalo. Ne-koč je namreč na lovu nenadoma nameril puško na svojega prijatelja in zaklical: »Roke kvišku, sicer vstrelim!« Puška pa se je po nesreči sprožila in krogla je zadela njegovega prijatelja tako nesrečno, da je izgubil eno oko. Oškodovanec je seveda za neumnost šalo zahteval odškodnino, ki mu jo je sodišče tudi priznalo.

Uilko Weixl - petdesetletnik

Petdeset let v življenju je vsekakor važno razdobje in ni jih mnogo, ki morejo v tej dobi zadoščenjem in ponosom napraviti bilanco svojega dela. S tem večjim spoštovanjem pa se narod in posamezni njegovi sloji spominjajo zato pri takih prilikah mož, ki služijo lahko kot vzor bodoči generaciji.

Vilko Weixl, ki raztuje danes 50letnico svojega rojstva, je še čil in poln navdušenja za delo. Še vedno ga vidimo kot pionirja med njegovimi stanovskimi tovariši, agilen in inicijativen je še povsod, kjer se udejstvuje.

Že v svojih mladih letih je spoznal, da je ogroženemu slovenskemu življu ob naši severni meji potrebna v prvi vrsti gospodarska okrepitev in da je treba narodnostni boj prenesti predvsem na gospodarsko polje. Dasi mu je bila življenja pot postлана večinoma s trjem, ni nikdar klonil, temveč je še z večjim elanom stremel za svojimi ideali. Oral je v Mariboru ledino že v časih, ko noben zaveden Slovenec ni mogel dobiti niti službe niti lokala in se s svojimi maloštevilnimi stanovskimi tovariši živahno udejstvoval v »Slov. trgovskem društvu«, do katerega se je z velikim zaupanjem obračal slovenski trgovski in obrtniški naraščaj po nasvete in pomoč. Z lastno marljivostjo in izredno vztrajnostjo si je polagoma ustvaril sedanje cvetoče in ugledno podjetje. L. 1919 je bil izvoljen za predsednika Trgovskega gremija v Mariboru, že dve leti pa je tudi predsednik Zveze trgovskih gremijev, kar je pač najboljši dokaz za veliko zaupanje, ki je uživa pri svojih stanovskih tovariših. Do lanskega leta je bil tudi odbornik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, še sedaj pa je član številnih narodnih in gospodarskih organizacij.

Od prevrata je ves čas tudi delegat SDS v mariborskem občinskem svetu, kjer se je posebno udejstvoval kot predsednik petega odseka, ki se bavi s trgovskimi in obrtniški zadevami.

Slovensko trgovsko društvo priredi danes v Narodnem domu svojemu zaslužnemu članu ob njegovi petdesetletnici časten večer. Številnim njegovim čestilcem se pridružujemo tudi mi in mu kličemo: Še na mnoga leta!

Statistika potovanj preko meje

V pretečnem mesecu je dospelo v Maribor in na obmejne postaje Št. Ilj Dravograd, Prevalje Radgona in Hodoš 7059 potnikov. Od teh odpade na postajo Maribor 6374 oseb, na Št. Ilj in Čmurek 214, na Dravograd 63, na Prevalje 292, na Radgono 88, na Hodoš pa 28. Od teh potnikov je bilo največ naših državljanov in sicer 2852 za njimi pridejo avstrijski podaniki s številom 2091, potem 627 Čehov in 258 Nemcev. Italijanov je bilo 74, Madžarov 36, Poljakov 64, Rumunov 18, Francozov 17, Švicarjev 34, Bolgarov 20, Amerikancev 14, Angležev 11, Grki 3. Od istih postaj se je pa odpeljalo iz države 7296 potnikov in sicer iz Maribora 6545, iz Št. Ilja 226, iz Dravograda 73, iz Prevalj 335, iz Radgone 74, iz Hodoša pa 43. Med odpotujočimi je 3426 naših državljanov, 2817 Avstrijcev, 485 Čehov, 188 Nemcev, 69 Italijanov, 48 Madžarov, 67 Poljakov, 54 Bolgarov, 25 Amerikancev itd. Transziti potniški promet je bil pa sledeči: Maribor—Rakek 1220, Rakek—Maribor 634, Prevalje—Maribor 131, Maribor—Prevalje 107, Prevalje—Lawamünd—Prevalje pa 753.

Iz mestnega avtobus-podjetja.

Jutri, v nedeljo, pelje avtobus v Št. Ilj. Odhod z Glavnega trga ob 3. pop. — Povratek iz Št. Ilja ob 6. zvečer. Od ponedeljka naprej je ukinjena na progi Pobrežje—Glavni trg dopoldanska vožnja.

Občni zbor Jugoslovanske-češkoslovaške Lige

se bo vršil v soboto 3. marca ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma.

Avtomatična telefonska centrala v Mariboru

bo gotova, kakor se nam poroča iz zanesljivega vira, do 1. julija.

KONCERT MOŠKEGA ZBORA DRAVE

dne 2. marca.

Ubožno skrbstvo v Mariboru in beračenje

ALI SKRBI MARIBORSKA OBČINA DOVOLJ ZA SVOJE UBOŽCE? — POTREBA ZORADNJE NOVE MESTNE OSKRBNISNICE.

Maribor, 25. februarja.

Sedaj, ko se je po vzorcu Ljubljane tudi v Mariboru začel pogon za berači, za kar je dal inicijativno mestni ubožni svet, je postalo aktualno vprašanje mestnega ubožnega skrbstva.

Nedvomno je, da stoji ubožno skrbstvo v povojni dobi pred zelo težkimi nalogami, ker je ubožstvo vsled vojne silno narastlo. Bolezni, brezposelnost, stanovanjske razmere, nemoralna, valutna devalvacija itd. nastopajo kot posledice vojne in zelo obremenjujejo ubožno skrbstvo. Veliko zlo je, da se ne izvaja v zakonu o zavarovanju delavcev določeno starostno zavarovanje, ki bi znatno razbremenilo ubožno skrbstvo. Posebno prizadeta so mesta, ker silijo delavski sloji iz dežele v mesto.

Vprašanje je težko tudi radi tega, ker imamo ubožce, ki niso berači, in narobe berače, ki niso ubožci. Mejo med njimi je včasih težko potegniti. Na vsak način pa je vprašanje mnogo bolj enostavno, če se presoja samo s stališča kazenskega zakona. Toda, če beraču prepovemo beračiti, mu moram obenem nuditi možnost eksistence drugim potom, tako se glasi socialna pravičnost. Sedaj veljavni zakon nalaga občinam dolžnost, da skrbijo vsaka za svoje ubožce. Sicer nalaga zakon tudi svojcem gotovo obveznosti in pride občina na vrsto šele tedaj, ko so izčrpane vse druge možnosti, vendar pa je treba povdariti, da se le v redkih slučajih da prisiliti svoje, da skrbijo drug za drugega. Razmere, v katerih živimo, povzročajo tudi na tem polju vedno večje odtujevanje, tako, da padajo nazadnje vsa bremena ubožne oskrbe res samo na domovinske občine, izmed katerih se nekatere potrudijo bolj, zopet druge manj. Posebno slaba je oskrba ubožcev v nekaterih podeželskih občinah in je dolžnost oblastne skupščine, da čimprej uredi vprašanje boljše oskrbe ubožcev na deželi, kar bi imelo za posledico manjši naval na mesta.

Kako je v tej zadevi v mestni občini mariborski? Ali skrbi mestna občina v zadostni meri za svoje ubožce?

Zaenkrat nečemo obravnavati celoletnega socialnega skrbstva mestne občine, četudi vpliva pomoč brezposelnim delavcem in sirotam ublažujoče na ubožno skrbstvo, marveč se hočemo pomuditi edino le pri poslednjem.

Mestni ubožci, ker le ti nas tu zanimajo — ostale so dolžne prevzeti pristojne domovinske občine — se oskrbujejo v mestu Mariboru na tri načine: z rednimi mesečnimi podporami, z oskrbo v mestni oskrbnišnici in z oskrbo v hiralnicah.

Glasom proračuna mestne občine mariborske je prejelo v letu 1927 okrog 300 oseb po 50 in 80 Din in le redki po 100 Din mesečne ubožne podpore. Za mestno občino je to sicer velik izdatek, vprašanje pa je, koliko si morejo pravi ubožci s takimi zneski, ki se od daleč ne dajo spraviti v sklad z eksistenčnim minimumom, pomagati, kajti zneski, ki obično sicer zelo obremenjujejo, morejo služiti posameznikom le kot majhen prispevek k vzdrževanju, ako pomislimo, da je za Din 50 ali 80 celo stanovanje težko dobiti. To drži kljub dejstvu, da žive ubožci zelo skromno. Res potrebni bi se vsekakor morali dati vsaj toliko, kolikor zahteva življenski minimum, kar pa je mogoče izvesti brezhibno in temeljito le pri dobri organizaciji oziroma pri zadostnem uradnem aparatu in ob pomoči javnosti, ker je treba v vsakem posameznem slučaju mnogo poizvedovanj in stalnega nadzorstva. Kljub temu pa se ne more trditi, da bi bila taka oskrba, torej današnjim razmeram odgovarjajoča denarna podpora, najboljša, zakaj stari ljudje so pogosto lahkomišelniki kakor otroci in bi tudi v tem slučaju ne bilo jamstva, da bi sprejeti denar takoj ne zapravili, v ostalem pa iskali sredstva za preživljanje tekom meseca z beračenjem. Najbolja oskrba ubožcev je bila in bo v naturi. Najbolje in obenem najbolj ekonomično so oskrbovani ubožci v zavodih, kjer imajo vso oskrbo. In kar je zelo važno, zavod ima kontrolo nad oskrbovanimi in

jih lahko prisili, da opuste eventuelno beračenje, kar je pri sistemu podeljevanja podpor nemogoče, ker se z odtegnitvijo podpor le prilije olje na ogenj zlu, ki mu pravimo beračenje.

V tem pogledu pa je v Mariboru slabo, zelo slabo. O oskrbi ubožcev v naturi se pri nas vse dotlej ne more govoriti, dokler se ne poveča mestna oskrbnišnica, ki ima sedaj s hiralniškim oddelkom prostora komaj za 100 ubožcev. Sedanja mestna oskrbnišnica je pač odgovarjala, ko je štel Maribor 5 do 10 tisoč prebivalcev, nikakor pa ne dandanes, ko je presegel število 30 tisoč.

To je kardinalna točka ubožnega skrbstva. Brez tega si v modernem mestu ni mogoče misliti oskrbe ubožcev. Prejšnji mestni občinski svet se ni hotel lotiti te naloge, čeprav je bil na to od strani ubožnega sveta ponovno opozorjen, sedanj pa se je bo moral lotiti, ako noče, da ostane vse delo na polju ubožnega skrbstva polovičarsko. To narekujejo tudi finančni razlogi. Sedaj plačuje mestna občina za oskrbo mestnih ubožcev v hiralnicah ogromne zneske. Lastna oskrba je glede na nižje upravne stroške mnogo cenejša, a tudi boljše, kar dokazuje oskrba v tukajšnji mestni oskrbnišnici, kamor vse sili, dočim se v hiralnice Ptuj in drugje branijo, ker je razumljivo vsak rajši v domačem kraju. Ako pomislimo, da bo število v hiralnicah oskrbovanih mestnih ubožcev rastle tembolj, ko se bo vršil pogon za berači, potem ni dvoma, da bi mestna občina le pridobila, če bi se lotila takoj gradnje nove oskrbnišnice s primernim hiralniškim oddelkom, sedanjo pa uporabila kot stanovanjsko hišo, s čimer bi bilo pomagano tudi k rešitvi stanovanjske krize. Za sedanje razmere bi odgovarjala oskrbnišnica z najmanj 300 mesti; ker pa je treba računati s skorajšnjo priključitvijo okoliških občin, se mora pri gradnji upoštevati.

To Mariboru na vsak način manjka! Potem se ljudje ne bodo mogli več sklicevati na to, da so primorani beračiti. Resnično potrebni ubožci bodo imeli polno oskrbo, ostali pa, ki beračijo iz navade ali radi delomrznosti, bodo od javnosti odklonjeni, oziroma oddani v zapore ali prisilne delavnice, kamor edino spadajo.

Prav je, da se je načelo to vprašanje. Na mestnem občinskem svetu je sedaj, da izvede čimprej socialni program, ki ga je ob svojem nastopu podal novizvoljen župan g. dr. Juvan.

Uboj na Dravskem polju

O razmerah na dravskem polju se pravi: če srečaš zvečer človeka, a ga ne pozdraviš, si tepen, češ »ali ne veš, da se spodihi pozdraviti?«; če pa pozdraviš, si tudi tepen, češ »molči!« To neka je bilo povod uboja Janeza Čuša, posestniškega sina iz Kicarja. V noči od 14. na 15. februarja je Janez Čuš na okrajni cesti v Podrincih srečal posestnika Andra Podgorška iz Gruškorja. Podgoršek je pozdravil Čuša in njegovega tovariša z »dober večer«, nakar ga je baje Janez Čuš vprašal izzivaje, kaj d a je rekel. Nastal je prepir in pretep. Podgoršek je potegnil svoj nož in zabodel z njim Janeza Čuša trikrat v prsa. Zabodljaj v desno stran prs je bil tako silen, da je nož prodril v prsno duplino ter še težko poškodoval desna pljučna krila. Čuš se je zgrudil in na mestu umrl. Podgoršek je bil izročen okrajnemu sodišču v Ptuj.

Uzmovlči - kolesaroviči

so pričeli z nastopajočo pomladjo zopet svoje »delovanje«. Ceste so res zadnje tedne idealno lepe in čemu bi hodil človek peš, ko je pa toliko biciklov prislonjenih po ulicah in dvoriščih brez gospodarjev! V sredo ali četrtek je bilo ukradeno trgovcu Pristerniku na Aleksandrovi cesti kolo, ki je je imel shranjeno na svojem dvorišču. Kolo je črno pleskano, že rabljeno brez blatnikov in svetilke z novimi plašči. Upamo, da bo varnostno oblastvo temu dolgorstežu in vsem njegovim »kolesarovičim«.

Sokolstvo

Pred župnim občnim zborom

Jutri se bodo zbrali zopet v Mariboru odposlanci našega obmejnega Sokolstva, da napravijo obračun o delu, opravljenem v poslovnem letu 1927/28., ter da si začrtajo smernice za novo poslovno leto. Premotili bodo, ali je starešinstvo Mariborske Sokolske župe vestno in po najboljših močeh šlo za cilji, ki so bili postavljeni na lanskem župnem občnem zboru, župno starešinstvo zopet pa bo pokazalo na pozitivne postavke, ki so jih pokazala Sok. društva na območju Mariborske Sok. župe, kakor tudi na nedostatke in napake, ki so jih društva zagešila. Lahko se trdi z vso smelostjo, da so člani župnega starešinstva izhajali prav dobro med seboj in da je torej delo v starešinstvu bilo složno ter so se posamezni župni funkcionarji pri svojem delu bratsko podpirali ter dopolnjevali, a da je tudi z društvi starešinstvo kot celota vobče imelo prilično lahko delo. Na drugi strani morajo priznati društva, da so v starešinstvu našla vedno polno razumevanje za svoje težnje in da jih je starešinstvo podpiralo, kolikor je bilo v njegovih močeh. Zato ni med društvi in župnim starešinstvom kot »nadrejeno instanco« nobenih nesoglasij ter bo medsebojna kritika samo izraz plemenitega sokolskega »večnega nezadovoljstva«, ki nikoli ne miruje, nego gre vedno za izpopolnjevanjem. Iznesena bratski in v primerni formi bo dala obč. zboru tako obliko, da se bo župna skupščina dostojno priključila — v završetek skupščinske sezone — društvenim obč. zborom, ki so bili, kolikor so imeli župni delegatje priložnost opazovati, letos skoro v vseh društvih na višku. Opazilo se je, da je pravkar potekajoča sezona povsod zgrabila globoko, da je pesimizem, ki je prisilil župno starešinstvo k sklicevanju seje župnega odbora v oktobru 1927, na katero se je bil celo Savez čutil prisiljenega poslati 2 delegata, saveznega načelnika in saveznega tajnika, meneč, da »v mariborski župi gorje«, ta pesimizem je dobro vplival in društva so ga — vsaj po večini — temeljito razpršila. Imamo torej označiti podvig, ne morda toliko po eksenzivnosti, vsekakor pa po intenzivnosti. Morda je uplivala tudi izprememba v osebah, ki se je izvršila na lanskem župnem občnem zboru, češ, »nove metle tu«. Pa bodi temu kakorkoli — jutrišnji občni zbor obeta biti zanimiv ter bo prav gotovo podal visoko pozitivno bilanco.

A tudi važne načrte za novo sezono bo imela rešiti skupščina. V prvi vrsti gre za župni zlet, združen z tekami, ki naj se vrši letos pred koncem šolskega leta. Ni še sicer vprašanje kraja definitivno razčiščeno, toda predvidno bo stvarni interes odločil za Maribor. Nadalje so poslala nekatera društva predloge za skupščino, ki se bodo pa težko ustvarili; dasi seveda pridejo na diskusijo. Iz vsega pa izhaja vsa resnost, s katero se je članstvo oprijelo Sokolstva, in iz nje gotovost, da bo v jubilejnem letu, v katerem se bo obhajala desetletnica našega osvobojenja, jugoslovensko Sokolstvo pokazalo, da je vredno pridobljene svobode. In svoj delež na tem dokazu bo tudi imel jutrišnji župni občni zbor.

A. J.

Sokolsko društvo v Mariboru prosi vse članstvo in Sokolstvu naklonjeno občinstvo, naj pomaga gladujočim bratom in sestram v Bosni in Hercegovini. Pomoč je nujna! Prispevke sprejema društveni blagajnik Kovar v Ljubljanski kreditni banki. — Odbor.

V kavarni „JADRAN“

v soboto 25. in nedeljo 26. t. m.

v okusno okrašenih lokalih

KONCERT

460

Policijski drobiž

je hvala bogu zadnje dni res prav droben. Mariborčani so od pepelnice srede naprej tako pohlevni in mirni, da bi policija kar lahko odložila pendreke in skoroda zaprla tudi »grofijo«. V preteklih 24 urah sta bili aretirani dve osebi radi suma tatvine, prijav pa so vposlale stražnice komisarijatu osem.

Radio-poskusna oddajna postaja v Mariboru prosi za sporočila, kako in kako daleč se sliši.

Povest Slovenske Kalvarije

CIKLUS KRAJEPISNIH ČRTIC. — PEKRE IN RADVANJE. — SLOVENSKA KALVARIJA. — PREGREŠNI MARIBOR. — HUDIČEVA NAKANA IN HINAVŠČINA. — IZJALOVLEN NAČRT. SV. FLORIJAN. — PRILJUBLJENO IZLETISČE.

Ker je »Večernik« že pisal obširno o Pekrah in »pekrčanu«, bi bil neodpustljiv greh, ako ne bi opozorili naših mestnih izletnikov na posebnosti te pokrajine.

Predstojeci članek naj tvori uvod v ciklus zanimivih pokrajin, krajepisnih črtic iz mariborske okolice. Marsikom je kaka posebnost mariborske okolice približno znana, a velika večina, ki vzlahti ob nedeljah kaj rada poseja idilično mariborsko okolico, niti ne sluti, kako legendarne povesti in pravljice so zvezane s tem ali onim krajem, gričem, reko ali otokom. Obisk teh krajev nudi potem izletniku vse večji užitek kakor sicer.

Ob vznožju Pohorja ležita dve vasi: Radvanje in Pekre. Obe vasi sta izredno priljubljene izletišči Mariborčanov, ker slovita radi izredno dobre kapljice in prav solidne postrežbe. Ob nedeljah in praznikih kar mrgoli meščanskih gostov, ki ob pamtiveka radi zahajajo semkaj.

Med Radvanjem, ki je od Maribora oddaljeno komaj pičlo uro (z avtobusom še mnogo manj) in Pekrami leži grič, zvan »Slovenska Kalvarija«. Vrh griča je bela cerkva, ob složnih serpentinah pa so postaje križevega pota. Hočem vam povedati zgodovino tega griča po pristno-narodni pravljici ter po ustnem izročilu tukajšnjih Slovencev.

Maribor je bil nekda kakor danes sila pregrešno mesto, tako pregrešno gnezdo, da se je Bogu smililo in vragu — zgabilo. Pravijo, da je hudič velik hincev. V svesti si, zakaj je Bog Oče pahnil v peklenko brezdnost, se je nekoč, ko je pregrešni Maribor bil na višku razuzdanosti, približal božjem prestolu ter mu v svoji hinavščini stavil ta-le predlog:

»Gospod Bog! Maribor je tako silno pregrešen, da se je to celo meni zgabilo. Imam sijajen načrt. Dovolj mi, da odtrgam kos Pohorja in ž njimi zasujem Dravo, ki naj poplavi ves Maribor — ali pa zasujem mesto samo.«

Bog Oče mu je odgovoril: »Dobro si pogodi! Dovolim ti, da odtrgaš kos Pohorja in izvršiš svoj načrt. Samo to ti zabičujem, da moraš zasuti mesto ali Dravo še predno se oglasio večerni zvonovi. Kjerkoli te zatečejo glasovi večernih zvonov, tam spusti kos Pohorja — pa bilo to, kjerkoli bilo.«

Vrag je bil z načrtom zadovoljen in se je Bogu zelo zhavalil ter jadrno odšel na svoje delo.

Tam, kjer vidite med Sv. Boifenkem (pri mariborski koči) in nadaljnim grebenom Pohorja nekako sedlo, je vrag odtrgal kos Pohorja, si ga nadel na rame in odhitel z bremenom proti pregrešnemu in razuzdanemu Mariboru. Breme je bilo težko. Ali nič zato! Peklenščak se je potil v prepričanju, da se mu njegova nakana posreči, da pred mrakom oziroma predno se oglase večerni zvonovi zasuje bodisi Dravo ali — Maribor sam.

Ali — ojoj! — Komaj je prikreval s težkim bremenom na vznožje Pohorja, se je jelo mračiti in kmalu nato so se oglasili večerni zvonovi, ki so peli pesem »Zdrava Marija«. To je zlodeja tako prestrašilo, da je ves izčrpan, utrujen in jezen vrgel težko breme s svojega hrbta in ga pustil tam, kjer stoji danes grič, zvan — Slovenska Kalvarija. Ljudje so pozneje postavili na grič belo cerkvico v spomin na izjalovljen načrt peklenščaka in vsako leto se prvo nedeljo v maju na čast sv. Florijana vrši pri tej cerkvici tradicionalno žegnanje.

Mariborski izletniki kaj radi zahajajo na ta hribček z belo cerkvico, ki se imenuje ob pamtiveka Slovenska Kalvarija. Tudi Nemci od prej in sedaj jo imenujejo »windischer Kalvarienberg«. Saj pa tudi stoji na praslovenski zemlji!

Kakor že v uvodu povedano, leži levo (iz Maribora) od Slovenske Kalvarije priljubljeno izletišče Radvanje, desno pa (tik skoro ob griču samem) že parkrat opisane Pekre s slovitim, dobrim in nepredragim »pekrčanom« svetovnega slovesa. Tod prebivajo tudi pristni Slovenci, ki radi postrežejo izletnikom z vsem, kar imajo. — Tudi napredna misel napreduje v teh legendarjih krajih, zato ne bo odveč pripomniti, da se naj naši ljudje sedaj ob nastopajoči pomladi ob nedeljah in praznikih večkrat »pomajajo« v to lepo in idilično okolico. Nikomur ne bo žal. Kdor pa ne verjame, naj poskus! —

Prihodnjič pa prinesemo kako legendo, pravljico ali bajko iz drugih krajev naše idilične okolice.

nje krške deklaracije in s tem modus za revizijo londonskega pakta. Na sestanku z italijanskim zunanjim ministrom Sonninom v Rimu 10. IX. 1917 je predlagal Pašić, da doseže pod vplivom pritiska Pariza in Washingtona sporazum z Italijo, kot prvo podlago, o kateri pa pravi Salvemini, da bi se mogla na korist Italije še razširiti, Italiji Trst, Pulj, polovico Istre, kak dalmatinski otok in Valono. Sonnino pa se ni hotel pogajati — kot poprej ne z Jugoslovanskim odborom — s Srbijo, ker jo je smatral za neprijatelja Italije in pa ker absolutno ni verjel v popolni polom Avstro-Ogrske. Tudi na Pašićevo izjavo marca 1918, namenjeno kot zadnji poizkus, doseči direktna pogajanja o reviziji londonskega pakta z rimsko vlado, »da italijansko-jugoslovanska meja ne more biti samo demografska, ampak tudi geografska in strateška in da se morajo ustvariti garancije nacionalne sigurnosti za oaze in za cone, ka-

tere bi ena ali druga narodnost morala pustiti v območju druge«, ni rimska vlada reagirala. Pogajati pa se ni hotela s Pašićem tista vlada, katere šef Orlando je pod Sonninovim vplivom še 3. X. 1918 označil govore o razpadu Avstro-Ogrske kot budalost (Salvemini).

Pod vplivom Kobarida (Stojanović) in Wilsona pa se je zbral v aprilu 1918 rimski kongres.

Jugoslovani so iskali »v februarju 1918« sporazum z Italijo vsled pritiska Pariza in Washingtona; sporazuma so rtovali v interesu zavezniških, skupnih interesov Trst, Pulj itd. Norčevanje iz tega je za normalnega človeka absurdno istotako pa si bo vsak normalno misleči človek ustvaril iz povedanega pojem o Sonninovi politični dalekovidnosti zraven pa o Zingarelljevi naivnosti in domišljavosti.

Franjo Baš

Prospeta

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Sobota, 25. februarja ob 20. uri »Dobri vojak Švejk« ab. A. Kuponi.

Nedelja 26. februarja ob 15. uri »Grofica Marica«. Znižane cene. Kuponi. — Ob 20. uri »Dobri vojak Švejk«. Kuponi. Ponedeljek, 27. februarja. Zaprto.

Torek, 28. februarja ob 20. uri »Dobri vojak Švejk« ab. D. Kuponi.

Mnogo kandidatov, ki so se prijavili za dramatično šolo, se ne javlja k sprejemnim izpitom. Opozarjamo vse take, da poteče rok sprejemnih izpitov koncem tega meseca. Kdor se do tega časa ne javi, bo smatran za izbrisanega. Z mracem začno redna predavanja I. semestra. — Rade Pregarc.

Mnogo gospodov in dam, ki so se prijavili za sodelovanje pri izvorni slovenski drami, ne zahaja zadnje čase redno k vajam. Opozarjam vse take in apeliram še na nove, ki bi bili pripravljeni sodelovati, naj se pridejo informirati v gledališče kdaj in kje se vršijo vaje. To bodo zvedeli, če pogledajo na črno desko pri stranskem vhodu (koder se pride na oder) gledališča, kjer so vaje razpisane. Uspeh tega novega slovenskega dela je v pretežni večini odvisen od Vas, ki ste ponudili svoje sodelovanje, zato prosim resnosti in pridnosti. — R. Pregarc.

Edith Lorand, violinski urag

Madžarsko ciganska kri. Duh puste, ki preveva vse madžarsko glasbeno življenje, se je dotaknil tudi nje in ji je pripomogel do oboževalne kritike inozemstva in do uspehov, s kakršnimi bi bil zadovoljen še tako razvijen umetnik. Izhaja iz finočuteče hiše, ki je njen izvanreden talent kmalu spoznala in izročila mlado Edito v šolo prvovrstnih učiteljev Hubaya in Flescha.

S 17. leti se je Lorand ponašala z redno profesoruro v svoji domovini. Toda s tem počaščenjem in priznanjem njene umetnosti se ni zadovoljila, bila je to samo spodbuda za njen nadaljnji razvoj.

Edith Lorand je polnokrvna umetnica. Poleg rednih koncertnih nastopov se posveča s posebno ljubeznijo izredno težki nalogi, da odigra in dirigira visoko-umetniške gramofonske plošče. Ta posel je mnogo težji, kot se navadno domneva. Električni mikrofoni, ki sprejme in ohrani vsak najmanjši tresljaj mnogo občutljiveje nego človeško uho, zahteva skrajno subtilnega dela, korektnost, ki je običajni koncertni solisti ne zmorejo. Ni ga umetnika razven Edithe Lorand, ki bi bil dosegel na tem polju tako sijajne uspehe, kot ona. Pri isti gramofonski družbi je odigrala pred nedavnim časom svojo 1000 ploščo, torej uspeh, ki je vreden občudovanja.

Na koncertnem odru je nastopila Edith Lorand v vseh velikih evropskih mestih nešteto krat, vsakokrat s prodornim uspehom. Kdor je čital njene kritike z Dunaja, Berlina, Kölna, Frankfurt, Monakova, Bratislave, Prage, Rima, Amsterdama, Milana, Pariza, Lausanne, Florence, Bologne, Newyorka itd., ta si še

le more ustvariti nekoliko pojma o njeni veliki in izredni umetnosti; kdor pa jo je imel srečo slišati, je ne bode pozabil svoje žive dni. Njena tehnika stoji na vrhuncu, njen temperament vžiga, njena divna igra sega v dno duše ter zapusti nepozabne spomine. Pač ciganska kri...

Časopis za zgodovino in narodopisje

»Časopis za zgodovino in narodopisje«, 23. letnik, snopič 1—2, Maribor 1928. — Kakor vsako leto, izdalo je tudi letos Zgod. društvo v Mariboru početkom leta prvi del svojega »Časopisa«. Med razpravami je na prvem mestu dr. Strinšekov članek »Dramatično društvo v Mariboru«, ki nam jasno kaže, s kakšnimi težavami so se imeli boriti Mariborčani-Slovenci, predno se jim je privolila drobtinica na kulturno-prosvetnem polju. — Prof. Baševa razprava »Kobanski hram« je sicer zelo zanimiva in temeljita, želeli pa bi, da bi se taka stvar obravnavala bolj poljudno, zlasti termini tehnici naj bi se vsaj pojasnili, — ker pač ni vsak čitatelj, in tudi če ima maturo, dovolj verziran v njih. Mravljakov članek »Muta« bo dobrodošel prispevek za lokalno zgodovino, istotako Glaserjeva razprava o Antonu Lahu za Limbuš, pa menda tudi izpopolnilo slov. biografskega leksikona.

V izveštjih so članki: »Osemletna pravda« kot prispevek za zgodovino Vuzenice, Ribnice in Puhenštajna, »Boj za slov. šolo v Studenci« kot izpopolnilo Hrenove knjižice »Studenci«, dalje »Šajkarstvo v Vuzenici«, »Naše pravice po arhivskem sporazumu z Avstrijo«, [tu smo pač mnenja, da se je od naše strani ugodni čas zamudil in se morda sedaj res ne bo več mnogo dalo napraviti; — zakaj pa država ni pravočasno delala na repatrijacijo?] ter še članek »Iz starotržkega arhiva«.

Izmed slovstva naj omenimo le dvoje: popis in oceno državnega grba SHS, ki ga je izdalo društvo Učiteljski dom v Mariboru in ki je prav ličen, ter prof. Baševe pripombe k J. Orožnovi »Zgodovini Celja«, ki bodo kot izpolnilo gotovo dobrodošle, — toda oceno knjige pogrešamo, na koncu snopiča sledijo še poročila Zgodovinskega društva v Mariboru, Muzejskega društva v Ptuj in Muzejskega društva v Mariboru; — pri tem pa se nam zdi čudno, da vedno pogrešamo v »Časopisu« delovno poročilo o Muzejskem društvu v Celju. Saj je »Zgod. Časopis« kot glasilo Zgod. društva namenjen že po pravilih za ves slovenski Stajer, — in pač ni dvoma, da bo uredništvo rade volje objavilo tudi poročilo Muzejskega društva v Celju; zato mislimo, da pač ne bo ovire, da bi se seznanili tudi z delom te naše važne institucije.

Kakor vidimo, je vsebina snopiča, ki obsega 100 strani, prav mnogolična in zanimiva, — zato ga vsakomur najtopleje priporočamo. —

Opozarjamo trgovce in živinorejce

na današnji oglas »Govedomedike«, jugoslovanske razpošiljalnice preparatov za govedo, konje in prešiče v Mariboru.

450

Krasne namizne garniture

kakor tudi prtiče ima v zalogi tvrdka L. Ornik, Koroška cesta št. 9, po izredno nizkih cenah.

VI

Italo Zingarelli, naivnost in zgodovina

Italo Zingarelli je zbral svoje članke iz raznih italijanskih novin in izdal (pri nas eno leto po izidu zabranjeno) knjigo: Der Gross-Balkan. Vsebinsko je knjiga opitana s subjektivno in domišljavo naivnostjo človeka ki prikazuje po posrednih slučajnih dogodkih celotne politične in kulturne probleme, s čimer pa pokaže popolno pomanjkanje čuta za zgodovinsko resnico in za duh, ki ustvarja in vzdržuje politične in kulturne probleme.

Dokaz temu bodi odstavek »Italija in Jugoslavija«, katerega vsebina je približno sledeča: Debata v Narodni skupščini o predlogu, da se prizna nujnost (!) interpelaciji glede svoječasne aretacije pri morskem poslanca v Rimu Wilfana, kaže mišljenje Jugoslovancev o Italiji. In s tonom, značilnim za italijansko časopisje nadaljuje, da so v februarju l. 1918. Jugoslovani drugače govorili o Italiji in iskali z njo sporazuma. Vzklikali so »Živijo« Italiji in Gabrielu d'Annunziju ter priznali Italiji Trst in Istro. Kajti edino upanje na vstajenje Srbije je ostala kljub Kobaridu Italija; Rusijo je vojaško strla revolucija, Francoze in Angleže pa so popolnoma zaposlili Nemci na zahodnem bojišču. Sonnino pa sporazuma z Jugoslovani ni maral, »Sonnino je videl bodočnost«...

Naivnost je očitna, istotako bahava gizdavost, s katero hoče Zingarelli retorično zakriti dejstvo, ki ga je povdaril že Foch, da so namreč po Kobaridu rešile Italijo edino francoske in britanske divizije. Da pa bo jasna jugoslovanska poniznost februarja 1918, pa današnja ne-hvaležna prevzetnost z aspiracijami na

Primorje in politična dalekovidnost Sonninova, moramo pogledati zgodovinsko ozadje Zingarelljevih navedb. Da pa ne delamo krivice zgodovinski objektivnosti, vzamemo kot viro italijanskega zgodovinarja G. Salveminja (univerzitetnega profesorja in učestnika na rimskem kongresu), člana Jugoslovanskega odbora N. Stojanovića, kateri se ni, kot sam izrecno povdarja, kot Srb nikoli navduševal in vtikal v jugoslovansko-italijanski spor ter F. Sišića, ki je izdal brez vsakih komentarjev izključno samo dokumente o postanku Jugoslavije in o Jadranskem vprašanju.

Trumbičeve tovariše, ki so se udeleževali v Jugoslovanskem odboru, so Italijani smatrali za avstrijske špijone, plačance in kot take so jih hoteli predstaviti tudi zaveznikom. Pri tem je nosila zvonec »L'Idée Nationale«, odkoder se je isto pisanje o Jugoslovanih zaneslo v »L'Action Française« in druge skrajno nacionalistične francoske liste. Jugoslovanski odbor je moral na to 22. X. 1916 reagirati (Sišić) in začel se je kpor v javnosti med Jugoslovani in Italijo. Ta spor ni bil nikdar prijeten zaveznikom vladam. Vsled tega so Francija i. dr. prijateljsko svetovale Italijanom in Jugoslovanom, da se sporazumejo (Stojanović). Na temelju teh nasvetov entente se je začel Jugoslovanski odbor pogajati z zmernimi Italijani iz Bissolattijeve okolice. Po Krfski deklaraciji 7. VII. 1917. pa je tudi Pašić poizkusil vzporedno z neoficijelnimi Trumbičevimi razgovori, in to zopet na podlagi nasvetov entente doseči oficijelno od rimske vlade prizna-

Onstran rampe

POGLED ZA KULISE NAŠEGA TEATRA.

Kolikokrat ste se pošteno nasmejali, kolikokrat grenko razjokali, preljudi obiskovalci našega teatra! Kolikokrat ste zavidali temu ali onemu igralcu v tej ali oni vlogi in kolikokrat bi se radi čutili v njegovi koži in na njegovem mestu! Kako je prav za prav onstran rampe? Kako je za tistimi poslikanimi, platnenimi zidovi? Zvedavost sicer ni lepa čednost in prodajati zijala kar tako javno tudi ni lepo, zato vas popeljem skrivaj malce »pošpegat« za kulise. Ampak mi morate dati častno besedo, da ne zinetete potem niti besedice o vsem, kar boste videli in slišali. Obljubiti mi morate tudi, da boste z vsemi močmi zadrževali za časa »špeganja« svoje temperament, posebno navdušenje za kak lep profil, kako fino linijo ali kak pikanten dekolt; boste morali tudi svojo razdraženost in jezo, če ujamate v uho kako mastno, ki utegne prileteti iz ust Talijinih svečnikov na račun Talijinih obiskovlancev. Torej brzdati se morate, sicer se nam lahko zgodi, da se ta ali oni preveč sramežljivi umetnik in posebno umetnica splaši ter skrije v svojo garderobo kakor miška v svojo luknjico. Potlej je vse »špeganje fuč...« Torej previdno prosim — in v božjem imenu naprej! Toda po prstih!

Najprej pokukajmo v centralo našega teatra. V Slovenski ulici je. To menda ve vsak Mariborčan. Če ne, naj poišče tisto hišo, ki je vsa oblepljena s starimi, zamazanimi lepaki. Pa ne da bi kdo mislil, da v teatru nimajo radi snažnosti — Bog obvari! — baš nasprotno. Tisti lepaki so tam le radi tega, da javnost lahko presodi, kako močno zaposleni so naši teatrali, da ne utegnejo niti misliti na take malenkosti. Potlej pa spada tak nered v umetnost... bohemno. Kakšna umetnost pa naj bo med čisto pobeljenimi zidovi v snažnih hišah? Umetnost in pobeljeni zidovi — prosim vas? In še nekaj morajo kazati tisti lepaki — administrativno pozabljivost, namreč državno upravo in zmanjšanih budget. Vstopimo počasi in previdno, da ne bi koga motili. Soba je bolj podobna kaki zakotni redakciji ali občinskemu uradu na deželi kakor gledališki pisarni. S hrbtom sta obrnjena proti nam dva gospoda. Tisti na levi, bolj plečat, je gospod Stankovič. Energične poteze, močan organ, basist, »stre kretnje, kratke besede. Tam na odru ga vidite zmeraj v takih »hudobnih« vlogah. V resnici pa je g. Stankovič prav dobra duša, čeprav tu in tam rad malo zarohni. Opravlja obenem službo arhivaria. Tisti gospod na desni z naočniki in skrbno počesanimi lasmi je režiser Joško Kovič, strah in trepet vseh igralcev. Kratke geste, odrezane in nervozne, glas teman in godrnjav vam takoj pove njegove misli: Kako pa naj drugače postopam s temi ljudmi, če sem najpametnejši med njimi? Vse sami... ah, molčimo rajši! Ambiciozen, delaven, pedanten. V srcu skrb in misel, hrepenenje in poželenje po veliki karijeri. Pred dobrim mesecem je prišel z Dunaja, kjer se je mudil na studijah. Če ga vprašate, kako je bilo tam gori, vam bo zelo na kratko in nejasno odgovoril. Čuva zase. Poleg režiserskih in igralških opravlja tudi tajniške posle. Odpreva počasi vrata na desni — gosp. tajnik nam je pokimal z glavo, češ, da lahko vstopimo — in pridemo v sobo intendanta. On se sicer pa navadi mudi v kavarni »Central«, toda pride najmanj trikrat na dan pogledat v teater. Skrit za veliko pisalno mizo, polno rokopisov, not, map, skic in druge take ropotije sedi upravnik dr. Radovan Brenčič, tako da mu vidite samo nekaj las škrlčih iz že precej redke jase vrh glave. Pogleda vas ljubeznivo s svojimi nemirnimi krotkimi očmi ter vam na željo odpre vse tajnosti, težave in križe mariborskega teatra, ki jih nosi v skrbno izdelanih statistikah vedno s seboj. Gospod upravnik je nenavadno zgovoren mož, priključne zunanosti, z lepo šekspirovsko brado, ki mu izborno služi za reprezentanco, ko potuje medoleduvati subvencije v Beograd, zakaj Srbi jako spoštujejo brade. Sicer pa je upravnikova pisarna dokaj čedna, vendar premalo umetniško garnirana in manjka ji — kar je glavno in za vse intendantske sobe karakteristično — otomana.

Stopimo čez nekaj stopnic na dvorišče kjer — mimogrede bodi povedano — leta po dnevi vse polno kokoši, golbov in druge perutnine, kar je seveda jako hvalevredno za napredno gospodarstvo narodnega gledališča. Dva, trije koraki — in smo že pri stranskem vходу na oder. To je tisti privlačni pravilni vhod, tod hodijo samo umetniki in umetnice; za navadnega zemljana je prepovedan. Spoštljivo se odkrijemo in skrbno ogledamo, kje bi si osnažili obrtev, predno vstopimo v najbolj skrivnostni prostor hrama umetnosti, torekoč na oltar, v sam tabernakel naše Talije. Nasproti nam pride postaren možakar, ki, opazivši našo zadrego, nekaj zamrmra. Tisti, ki znate nemški, boste takoj po imenu uganili, kakšen je. Piše se namreč Scheucher. On uveljavlja na našem odru teatersko tehniko svojega naroda. To je oderski mojster. Ni znano, če ima tudi on kaj zasluge na tem, da so njegovi rojaki tako silno napredovali v teaterski tehniki, vendar vam že sam pogled na kulise našega teatra pove vse. Sicer pa je mož nenavadno dober in mehak, plašljiv in vljuden. Takoj nam je rekel: »Jo, dös homa nich!« ko smo mu povedali, da bi si radi ocedili čevlje.

Skozi troja vrata pridemo na oder. Baš se pripravljajo za predstavo. Sijajen trenutek. Mimo nas švigne napol oblečen mlad človek, ves razburjen in nervozen ter godrnja in preklinja nekaj sam zase. Na lepo glavo s gosto obraščeno svetloplavimi lasmi si natika nekaj šemast klobuk, steče k zvoncem in pritiska nanje na vso moč. To je inšpicijent Stopar. Mlad, ambiciozen, do grla sit inšpicijentskega posla komaj čaka na kako večjo vlogo, ki mu jo usoda nikakor noče prinesiti v naročje. Na tistem sovražni režiserje, ne vse morda, in vendar čaka na njihovo — milost, da se ga usmili s kako večjo vlogo. Pa ni nikoli prilžnosti... da... kaj hoče, skomigniti z rameni, požreti slino in — čakati. Iako je pač usoda inšpicijenta. Toda nada... nada ne ugaša.

Pod nekakim velikim zabojem, kjer tiči razsvetljavec, pridemo v čisto majhen, z raznimi električnimi pripravami natlačen prostor. Desno na vratih je pritrjena stara vizitka z imenom Rade Pregarc. To je šefrežiser. Ima že od začetka sezone silno smolo. Bolan je. Toda, čim se je povrnil na delo, si je zbral pisarno in garderobo v najbližji bližini ženskih prostorov. Režiserski posli zahtevajo pač, da je gospod šef čim bliže — odra. Žal, da ne moremo »pošpegati« v to skrivnostno delavnico, ker je zaklenjena. Tudi skozi ključavnico ni mogoče konstatirati ali je prostor režisersko opremljen. Verjetno pa je, da je vse v popolnem redu, zakaj gospod šef je — pravijo — star teaterski strokovniak. Sicer pa je Rade Pregarc jako dobra duša, čeprav velja med slovenskimi teatrali za hudega revolucionarja, kar izhaja menda iz tega, ker preočito kaže svojo voljo, da bi rad renoviral slovensko umetnost. Zato pa nosi v vsakem žepu po nekoliko novih načrtov, v betici pa prav toliko idealov, ki se jih je nalezal menda pri hudoženstvenikih v Moskvi. Bog daj zdravje njegovim načrtom, njegovim idealom pa mir in večni pokoj brez luči!

Glej ga zlomka! Baš nas je bil zvalil vesel ženski smeh, da smo poslušali, pa ti pride od ženske strani majhen, zelo eleganten gospod z naočniki in trdim polucilindrom na glavi, resnega obraza, simpatičnega, malce nemirnega pogleda, ki nas je hitro objel, da smo ostali v pozi prisluškovalcev nekam v sramoti. To je Charli Caplin našega teatra — Daneš. Najduhovitejši in najboljši teaterski »muček« v Sloveniji in bržčas tudi v Jugoslaviji. Da je »muček« tako priden, skrbi v obilni meri bistra »muca«, kajti situacije, v katerih se »muček« večkrat nahaja, so jako, jako »zašpičene« in bi bile še za samega svetlega Alojzija trda preizkušnja, ker bi bil celo ukročni svetnik primoran grešiti, če že ne z težav našega zares slavnega mojstra janjem, pa vsaj z mišljo. Le pomislite si smeha kot »Švejka« v tisti sliki, ko se mu Dolly razgali! Primaruha! To so pa zares Tantalove muke! No da, tako si

gotovo misli kak vročkrven gledalec, pa se preklicno moti. Tista Dolly — viš jo, prav pred nosom nam je smuknila in pa prav taka, kakršna je v tisti znameniti sceni s Švejkom. Ne cmokajte z jeziki, preljudi moji ogleduhi in pazite na oči, da vam »ven ne padajo«. Ne obnašajte se kakor iblahtarji, tukaj gre za lepo, za umetnost — tista Dolly se torej piše v civilu, to se pravi kadar je brez tistega kostuma, za Kovačičevo. Nasmešnimo se ji ljubeznivo, ona pa »vrže« ponosno glavo nazaj, privzdigne prezirno ramo, zamahne z roko in jo naglo odkuri, zapeljivo se zibajoč v volkih, v svojo garderobo. Nikakor ne mara takih »slanih« vlog, čeprav imajo tako hrupen uspeh. Išče duha. Stopili smo na oder. Povsod naokoli ležijo posamezni deli kulis in druge razne potrebščine za predstavo. Natura morta. Vse je poslikano samo na eni strani, na tisti, ki se obrne proti publiki. Zada pa je videti sivomazano, na navadnih lesenih okvirjih nategnjeno, platno. Za takimi vrati čaka, ne meneč se za druge, na svoj nastop interpretatorka mehkih, nežnih, blagih žensk, Elvira Kraljeva, ki si največkrat misli, včasih pa tudi pove, marsikaj trdga. Tam ob strani hodi enakomerno gori in doli z vlogo v rokah postaven gospod in mehanično mrmra predse s tako kislim obrazom, kakor da bi hotel reči: »Prokleti tekst! Kaj pa je meni tega treba!« To je junak našega narodnega gledališča Edo Grom. Na majhnem stolu sedi dolgun, držeč se z obema rokama za koleno ter strmi v temo vrvišča in si misli: »Uspeh iralca je vendarle odvisen od velike vloge, čeprav trdi režiser Pregarc, da to ni res«. To je Vladimir Skrbinek, ki ga je okužila Pregarcova šola, toda vkljub temu dosti obeta, čeprav se še malo zapleta. Mimo nas pride mirno,

elegantno, flegmatično mlad, lep gospod, s posebno okretno gesto si zapenjajoč rokavice, in ozrši se na inšpicijenta, vpraša dostojanstveno-dekadentno: »Ali so ež začeli?« Stavim kar hočete, da boste na prvi pogled mislili, da je to gospod »dernier coup de théâtre de la mode parisienne« šetalcev iz »Rue des Italiennes« ali pa kak gigolo iz »Moulin rouge-a«, vendar je vkljub tem zunanjim znamenjem, ki ga povzdigujejo za tujca, Slovenec. In kdor si upa trditi, da Slovenci nimamo aristokracije, eva mu eklatanten ekzemplar. Veste kdo je to? To je »Mädchen für alles« našega milega teatra Rado Železnik. On je povsod potreben, ker zna vse. Na in komaj ste se obrnili, pogledto jo, za vami stoji z nekim novim kostumom v rokah »Frau für alles« našega gledališča. To je gospa Mileva Zakrajškova, po domače, med igralci imenovana »mama«. Velika ljubiteljica humorja, Amorja in menda tudi morja ter sploh vsega, kar je »kako vlog« v zvezi, če ima ta vloga le kaj moči v sebi, da bi razvnela temperament. Pa je pridna kar se dá. Vsi tisti lepi kostumi, ki priromajo na naš oder, grede skozi prste njenih rok. Naravnost zlata duša — na odru po jo prisili vloga včasih tako rentaciti, da bi jo človek kar najrajši v žlici vode utopil. Spomnite se le na tisto paznico v »Glasbi«! Sicer pa velja zanj, kar pravi Hlestakov, da je jako apetitna in nič napačna.

Nekaj minut manjka do začetka predstave. Moramo žal zapustiti oder, da nas kdo ne zasači, zato ne utegnemo vseh »pošpegati«. Pridemo pa drugič, ko bo kaj muzikalnega. Sakramiš! Pogled ga policaja — bežite fantje! Naj se reši, kdor more!

Jaka Špegavec.

Sport

Jutrišnji nastopi naših klubov

V Mariboru se srečata ob 15. v Ljudskem vrtu v prvenstveni tekmi Železničar in Svoboda. Že igre pretekle nedelje so pokazale mariborska moštva v precej dobri formi. Železničarji so zlasti v obrambi in krilski vrsti ugajali, dočim je napad odpovedal. Najbrž bo jutri tudi ta pomanjkljivost odpravljena, ker nastopijo v napadu druge moči. Tudi Svoboda pride s premenjenim napadom. Borba bo torej ostra in zanimiva.

Tudi rezervne prvenstvene tekme Železničar-Svoboda ob 13.30 pričakuje radovedno športna javnost. Če sodimo po materialu ima Železničar gotovo prednost. Rezervnega moštva Svobode, še nismo imeli prilike videti v popolni in izključni postavi, ker je nastopal klub vedno s kombiniranim moštvom, radi česar je težko govoriti o moči čiste rezerve. Pri železničarjih bomo videli večino igralcev, ki so se nam predstavili jeseni v močni igri v borbi za prvenstvo prvega moštva.

Dopoldne ob 10.30. bosta žogali v prijateljski tekmi mladini ISSK Maribora in SK Rapida.

V Ptuj bo igral Rapid s tamošnjimi nogometaši prvenstveno tekmo. Mariborčani ne bodo spremenili postave s pretekle nedelje. SK Ptuj nastopi letos prvič in je težko reči, v kaki kondiciji se nahaja njegovo prvo moštvo, ki se je v jesenski sezoni dobro izkazalo, ki pa je sedaj popolnoma reorganizirano. Rapid je seveda favorit, toda ugotoviti moramo, da ima vsako mariborsko moštvo na ptujskem igrišču težko polje.

V Gradcu odigra ob 15.30 z Grazer Athletic klubom prijateljsko tekmo ISSK Maribor v naslednji postavi: Kavka; Koren, Unterreiter; Hreščak I, Kiroš, Prevo; Pevček, Gujo, Pavlin, Vodeb, Čmrli, (rezervi: Geier in Tonček). Vsi prijatelji mariborskega sporta, ki ostanejo jutri doma, pričakujemo od poslednjega igralca našega prvaka, da pokaže v inozemstvu vse svoje najboljše zmožnosti v doseg častnega rezultata. Kajti od jutrišnjega prvega gostovanja tekoče sezone v tujini je veliko odvisno vzdrževanje nadaljnjih stikov s klubi sosedne države. Saj so te zveze našim klubom takorekoč nujna potreba za dober razvoj domačega sporta. V rutini je GAK, ki je mimogrede povedano prvak Gradca, Štajerske in avstrijske province, se-

veda daleč pred našimi igralci. Saj igra v vseh svojih prostih terminih z dunajski mi profesionalci prve lige, napram katerim dosega krasne rezultate in marsikatero zmago.

Upamo, da rezultat Mariborčanov ne bo porazen, saj vemo, da skrivajo v sebi zmožnost pokazati lep in tudi koristen nogomet. Precej pač zavisi izid tekme od sportnega razpoloženja mladih igralcev »Maribora«, ki nastopijo pravzaprav prvo pred tako široko javnostjo in se radi tega ne smejo vdati sicer razumljivi tremi. Našemu prvaku želimo v inozemstvu mnogo uspeha tako v končnem rezultatu, kakor tudi v lepoti igre, kakršni so se n. pr. divili lani Beljačani pri poslednjem gostovanju Maribora izven državnih meja.

K smuškim tekmam na Pohorje

za prvenstvo Slovenije se je že do davi prijavilo okrog petnajst udeležencev samo iz Ljubljane. Nekaj dam in gospodov je prispelo že z dopoldanskim vlakom, ostali pridejo najbrž s poslednjim vlakom ob 16.33, nakar se takoj odpeljejo v Ruše oziroma na Falo skupno z Mariborčani.

KARO strapac-čevlji

KARO lovski-čevlji

KARO gojzer-čevlji

so čevlji najboljših kvalit.

MARIBOR, Koroška c. 19

Prispevajte za spomenik Kralju Petru v Mariboru

Hans Dominik:

Oblast treh

»Toda najbolj se veselim nato, da bova po končanem potovanju mirno živela v lastnem domu in da se mi ne bo treba bati... oh zakaj, Silvester... zakaj se morava še enkrat ločiti... zakaj greš še enkrat od mene... nikar me ne pusti same... nikar me ne pusti med tujimi ljudmi... vzemi me s seboj v Linnais. Saj vas ne bom motila pri delu. Ne bom v napotju ne tebi, ne tvojima prijateljem, dokler boste imeli opraviti z iznajdbo. Samo pusti, da ostanem pri tebi.«

Silvester je objel svojo mlado ženo.

»Ne Jana! To je nemogoče. Pa saj gre samo za nekaj tednov. Potem bo veliko delo dokončano. Potem ne bom od nikogar več odvisen. Potem bova lahko živela, kakorkoli in kjerkoli se nama bo zljubilo. Kjer se nama bo najbolj dopadlo, si ustvariva svoj dom, po katerem hrepenim prav tako ko ti.«

Po dolgem molku je Jana zopet spregovorila:

»Vem, Silvester, da se tudi ti nerad ločiš od mene. Erik Truwor je, ki naju loči... Da, Erik Truwor...«

Očitek, grenak očitek je tičal v zadnjih besedah.

»Jana! Ti ne poznaš Erika Truworja. In ker ga ne poznaš, ga ne moreš razumeti... Naše delo... njegovo delo je večje od človeške ljubezni in človeškega trpljenja. On ustvarja usodo človeštva. Ali bi ga motila usoda treh ljudi... Ne, Jana. Eriku Truworju ne smeš ničesar očitati.«

Trenutek je Jana molčala, neraznjena sama vase. Potem pa se je vrgla Silvestru okoli vratu.

»Če bi ti vedel, Silvester, kaj me vznemirja, enkrat močnejše, potem zopet šibkeje. Podnevi... in tudi ponoči, ko me držiš v svojem naročju...«

»Jana... ljuba moja Jana... novej, kaj te muči?«

»Če bi ti to mogla povedati... če bi vedela, kaj da je... povedala bi ti. Teman oblak... če si skušam predstavljati srečo najine bodočnosti... se mi stemni in zamegli pred očmi... Slutnja... bojazen... ne vem kaj je, toda vse veselje zbeži iz

moje duše in moram plakati.«

»Jana... ti ljubi, ubogi otrok. Zadnje mesece si doživela preveč žalosti. Moje izginotje, materina smrt, dr. Glossinova lopovščina... bilo je preveč za tvoje srce. Prepodi zle slutnje, če se zopet pojavijo. Misli name. Misli na srečo, ki nama jo prinese bodočnost...«

Še trenutek je Jana kolebala. Potem pa je znova objela Silvestra.

Ljubeče je ogrnil njena nežna ramena z ogrinjačo in jo poljubil na sočne ustnice.

Žalostno je bilo slovo, ko se Silvester končno v Düsseldorfu poslovil od svoje mlade žene, da nadaljuje sam pot v Linnais. Jana je jokala in obema je lajšalo slovo samo to, da je šlo le za ločitev nekaj tednov. Samo še nekaj izpopolnitev na aparatu. Konstrukcija in izdelava novega, še močnejšega žarila. Potem pa, to je bil Silvestrov neomajen sklep, »a ne loči ničesar več od njegove ženice. S trdno obljubo, da se vrne najkasneje v štirih tednih in ostane za vedno pri njej, se je končno iztrgal iz Janinih rok.

Pustil ji je majhen telefonski aparat in jo je tolažil.

»Ljubček, tudi če grem za kratek čas od tebe, bom vendar vedno pri tebi. Saj te moram vsak trenutek videti, videti kaj da počneš in kako ti gre. Tebi pa nudi ta telefonski aparat možnost, da vsaj slišiš moj glas. Veruj mi, da ne bo prešel noben dan, da te ne bi videl in govoril s teboj.«

Silvester ji je natančno razložil uporabo aparata. Pritisk na gumb in elektronske žarnice so zagorele. Slušalo na uho in vsaka beseda, ki jo je govoril v Linnais v telefonsko trobilo, je Jana jasno čula v Düsseldorfu.

Tako je Silvester odšel. Jana je ostala sama pri Termölenovih. V varstvu obeh starih zakoncev. Gospa Lojzka jo je negovala in ji stregla ko svoji lastni hčeri, toda Jana je bila kljub temu žalostna in se je počutila osamljeno.

Nebesom štirinajst dnevnega ženitovanjskega potovanja je sledilo peklo ločitve. Jana je v teh boleasnih dneh in tednih spoznala, kaj pomeni za žensko, podariti svoje srce možu, ki se je posvetil kakšni veliki ideji. Poleg lahkega obroča, ki ga je vezal z Jano, je nosil Silvester tudi še težki prstan, ki ga je vezal z Erikom

Truworjem in Somo Atmo v nedeljno trojico. Spoznala je grenko usodo ženske, ki se mora s svojo ljubeznijo umakniti pred načrti in življenjskim delom moža.

Silvester ji ni veliko govoril o svojem delu in o svojih iznajdbah. Da bo velika iznajdba v nekaj tednih dokončana. Da bo vrgla toliko, da bo lahko potem opustil vsako poklicno delo in se popolnoma posvetil zakonski sreči. To je bila tolažba, ki je krepila Jano v teh dneh. Misel, da je ta ločitev le še zadnja preizkušnja. Da bo potem Silvester ostal za vedno pri njej in da bo samo njen.

Andreas Termölen je pomembno pomežikaval in gospa Lojzka se je prijazno nasmehnila, kadar je Jana pričela okoli četrte ure popoldne postajati nemirna. Skrbela je, da je njena ura šla vedno na sekundo točno. Eno minuto pred četrto uro so vsak dan zagorele električne žarnice na njenem telefonskem aparatu in točno ob štirih je slušalo prineslo prve Silvestrove besede. Besede hrepenenja, zagotovitve neomajne zvestobe, tolažbe, da je zopet minul en dan ločitve. Da delo lepo napreduje in da bo kmalu dovršeno.

Dalje prihodnjič.

Iz študijske knjižnice v Mariboru

Priobčuje Janko Glaser.

XV.

Album, Prešernov. Uredil A. Aškerc. Ljubljana 1900. (685.)

Burgar A.: Simon Gregorčič. V Ljubljani 1907. (2.102.)

Cankar Iz.: Obiski. Ljubljana 1920. (1441—5.)

Grabowski T. S.: Slowiński poemat na tle polskiem. (A. Zakelj-Ledinski: »Vilkovo«.) Kraków 1913. (15.821—5.)

Kelemina J.: Literarna veda. Ljubljana 1927. (2.105.)

Kidrič Fr.: Die protestantische Kirchenordnung der Slovenen im 16. Jahrhundert. Heidelberg 1919. (2.096—1.)

Levec Fr.: Pravda o slovenskem šestomeru. Ljubljana 1878. (743.)

Murko M.: Die Bedeutung der Reformation und Gegenreformation für das geistige Leben der Südslaven. Prag 1927. (2.007.)

Oblak J. C.: Krpnova kobila. Ljubljana 1920. (541.)

Ozvald K.: Naši kulturni delavci v zrcelu Prešernovih poezij. Gorica 1905. (532.)

Prijatelj I.: Janko Kersnik, njega delo in doba. V Ljubljani 1910—1914. (1458—5.)

— —: O kulturnem pomenu slovenske reformacije. V Ljubljani 1908. (1230.)

Puntar J.: »Zlate črke« na posodi Gazel ali problem apolitične lepote v Prešernovi umetnosti. V Ljubljani 1912. (II 786.)

Spomenik, Vodnikov. Na svitlo dal E. H. Kosta. Ljubljana 1859. (II 556.)

Střibný D.: Simon Gregorčič. Ljubljana 1922. (1034—10.)

Šleibinger J.: Četrti zvezek Devovih »Pisanic«. (Ljubljana 1905.) (469.)

— —: Pisanice, prvi slovenski pesniški almanah. V Ljubljani 1906. (470.)

Tomlinšek J.: Ajdovski Gradec. Ljubljana 1911. (2104.)

Trstenjak A.: Slovensko gledališče. V Ljubljani 1892. (1499.)

Vrhovnik I.: O stoletnici Vodnikovih »Ljubljanskih Novic«. Ljubljana 1897. (938.)

Wollman F.: Slovinské drama. V Bratislavě 1925. (1500—6.)

Zbornik, Cankarjev. (Uredil J. Glaser.) Ljubljana 1921. (533.)

Zbornik, Jubilejni, za petdesetletnico Otona Župančiča. Uredil Fr. Albrecht. Ljubljana 1928. (2101.)

Žigon A.: Donesek o razmerju med Janežičem in Levstikom. Maribor 1907. (420.)

— —: »Lél — moj kermar...« (Ljubljana) [1905]. (1340.)

Čudna pota vlomilcev

Pariški trgovec Bennot je pred nekaj dnevi domala pozabil dihati, tako ga je prestrašil neki črnc, ki je priletel z neba v njegovo kopalnico. Mož je nič hudega sluteč čofodral po vodi, ko se naenkrat prelomi stekleno nadstropje in prileti kot pajk v kopalnico neznan moški črne polti, črnih kodrastih las in belih bleščočih zob. Bennot je bil v Adamovi obleki in brez vsakega orožja ter ni mogel niti pomisliti na obrambo. A tudi zamorec se je nekam ustrašil tega nenadnega srečanja. Za trenutek je stal nepremično, takoj nato pa se zopet, potem ko je dal čuden znak z žvižgom, dvignil kot po pajčevini skozi nadstropje in zginil. Tajinstvenega črnca zasleduje z vso vnemo policija, ki je prepričana, da gre za opasnega vlomilca.

Mali oglasi, ki služijo v posredovanju in socialne namene oblikovani: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Ženitve, dopisovanje in oglaševanje ali trgoveškega ali rokometnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Velika zaloga kuhinjske posode.

Vsaki gospodinjki znano prvovrstno posodo znamke »Herkules«, la. aluminijevo, litoželezno, postekleno, tehtnice, ribeže, sita, deske za testo, valjarje, likalnice, razne oblike za pecivo, kutile za špece, rilo in dišave, kotličke in šibe za sneg, solnike, mlečne kangle, cedila, vedrice, umivalnike, vrče, stiskalnice za ocvirke in krompir, samovare »Phöbus« in druge vrste, škafe, lonce za kuhanje perila in perilnice, jedilno orodje in žlice vseh vrst, jedilne servise iz porcelana, krožnike iz porcelana in kamenine, umivalne garniture in vse vrste steklene robe. — Albert Vicel, Maribor, Glavni trg št. 5. — II.

Pekarna

v ljubljanski okolici, ½ ure od glavne pošte, s stanovanjem, se odda v najem. Naslov in pojasnila v upravi lista. XXI

Zavod za čiščenje stanovanj.

»Diverzon«, Cankarjeva ulica št. 14. Čiščenje parketov, sobnih in izložbenih oken, izprašanje vseh predmetov s prahozherom, uničevanje vsakovrstnega mrčesa z razplinjenjem, uničevanje podgan, miši in ščurkov. 211

Popis brezstanovanjcev

(zlasti odpovedanih) izvršuje »Marstan«, Koroška c. 10, da se ugotovi potreba stanovanj. Vpisnina samo 1 Din. 464

Zastopnikom

kot stalnim sotrudnikom s kavcijo ali sicer garancijo se nudi ugodna prilika za službo. Ponudbe »Marstan«, Koroška c. št. 10. 465

Natakarica

kmečka inteligentna želi službo v manjši gostilni. Zmožna slovenskega in nemškega jezika. Službo nastopi takoj. Dopiše nasloviti na upravo lista »Sv. Jakob«. 466

Strojepiska

popolnoma izurjena, z večletno prakso išče službo. — Naslov pove uprava lista. 467

Čevljarskega učenca

z dobrimi spričevali sprejme Fr. Govedič, Maribor, Frankopanova ul. 10. 468

Brezplačni tečaj vezanja

na vsakovrstne šivalne stroje. Istotam zaloga najmočnejših šivalnih strojev in koles. Stroji na obroke po 1000 Din. Najcenejši dobite stroje edino pri trvdri Gabrenja, Maribor, Kralja Petra trg 1. 469

Resna ženitbena ponudba.

Radi prevzema veleposestva želi izobrazjen, trezen, 32 let star fant oženiti se z dekletom ali vdovo njegove starosti, z nekoliko premoženja. Ponudbe s sliko je poslati na uprav »Večernika« pod šifro »Zakon«. 470

Na prodaj

2 moški, eno žensko kolo, en šivalni stroj vse dobro ohranjeno. Naslov se izve v upravi lista. 471

Učenko za modistinjo

sprejme Štefi Kašl. Krekova ul. 6. 473

Stanovanje

2 sobi in kuhinjo iščem s 1. marcem. Naslov pove uprava lista 474

Mlada kuharica

ki bi opravljala tudi druga hišna dela išče službo pri manjši rodbini. Naslov se izve v upravi lista. 472

Gostilno na račun

(od litra), vzame natakarica s svojo osebnostno pravico. Naslov pove uprava lista. 475

Lepa soba

prazna za pisarno eventuelo meblovana v novi zgradbi se odda s 1. III. 1928. Naslov se izve v hotelu »Mariborski dvor«. 476

Proda se

Austro-Daimler 35HP, 6 sedežni, z električno lučjo, z 6 gumiji Din 20.000. — Austro-Fiat 20/24HP, 6 sedežni, z električno lučjo z 5 gumiji Din 15.000. Ford za eno tono z tovorno in omnibus karserijo 20.000. — Autogaraža Völker, Maribor, Kersnikova ul. 1. 481

Prašiča smo zaklali

klobas 100 nabasali
V mariborski dvor
cel Maribor hiti.
Vel' dobrega se tam dobi. 457

Jabolka

zelo lepa po jako nizki ceni se prodajo dnevno od 8. do 12. ure v Orožnovi ulici št. 9. 453

Brivskega učenca

inteligentnega kateri ima veselje do brivske obrti sprejme Fran Novak Aleksandrova c. 22 448

Specijalna delavnica

za črkoslikarstvo in soboslikarstvo, Fr. Ambrožič, Grajska ul. 2. Maribor. 429

Vinski hram.

Danes in jutri kolone, mesene, jetrne in krva klobase. 479

Kemijski laboratorij

za industrijo, kmetijstvo in trgovino 213

MARIBOR
TRG SVOBODE 3

Spominjajte se CMD!

Velika izbira blaga

za pomladanske plašče VIII po ugodnih cenah pri

I. TRPIN-U

MARIBOR, Glavni trg št. 17

Popravila

ceno, hitro in z jamstvom

A. STOJEC

ure, zlatnina in srebrnina

MARIBOR, Jurčičeva ul. 8

Po stoječe in stenske ure se pride na don

Gumijaste nogavice za kične žile
najboljši kakovosti in po najnižjih cenah pri trdki
A. Besednik, Vetrinjska ulica 20
Maribor

Sedaj ko prihaja čas pomladanskih oblek
dajte si čimprej blago in obleke pri trdki
L. Zinthauer, Glavni trg šte. 17
barvati ali kemično čistiti.
I. mariborska barvarna in kemična pralnica,
Ustanovljena 1852 376 Usnjarska ul. 21—23

Živinorejci! Trgovci! Posestniki!

Čitali ste včeraj in čitali boste jutri, kako obvarujete svojo živino, govedo, konje in prešice pred obolenjem in kako jo o. dr. vite, če oholi z

„ALMAFLOROM“

najboljšim, najhitrejšim in najzanesljivejšim sredstvom in v stolisodnih primerih preizkušenim preparatom. — Naše preparate „ALMAFLOR“ za govedo, „ALMAFLOR“ za konje „LA FL. EUR“ za govedo, „HALF“ za prešice in „URINOT“ za govedo in konje uporabljajo danes že vsi živinorejci v Evropi. Na tisoče je priporočil. Čitajte samo sledeča: Preizkusil sem v mnogih slučajih Vaš prašek proti napenjanju in proti koliki in sem v najkrajšem času ugotovil najlepše uspehe celo v najtežjih slučajih. Dalje sem ugotovil, da delujejo ti praški pri trajnem uporabljanju tudi kot izvrstno varovalno sredstvo proti obolenju. Pri redni uporabi se niti pri konjih, ki so zelo močno podvrženi koliki, ta nevarna bolezen ni več ne pojavlja. Vsled tega bom priporočal iz lastne izkušnje to izborno sredstvo vsem konjerejem in posestnikom konj. Z odličnim spoštovanjem: **A. Urban Baron**, kapetan vp. Preizkusil sem v lastnem gospodarstvu v dveh slučajih Vaše zdravilo „HALF“ proti svinjski vročici in sem ugotovil, da deluje izredno učinkovito. Pošljite mi takoj še 24 zavojev, ker mi je žal, da ga ne pošila. **Matija Schlefer**, trgovec v v. Petru n. R.

Naše preparate mora imeti v zalogi vsak moderen trgovec! Kdor jih še nima, naj jih nemudoma naroči! Edina zaloga za Jugoslavijo:

GOVEDOMEDIKA

Jugoslovanska razpošiljalnica preparatov za govedo, konje in prešice iz lekarne „Pri sv. Antonu“ Maribor, Kopališka ulica št. 11.

Velesojem v Leipzigu
Leipziger Messe
4. — 10. März 1928

je največji kupčijski trg sveta in največji vzorčni velesojem v Evropi. Zastopanih je nad 1600 blagovnih skupin vseh strok. Nad 10.000 razstavljalcev iz 21 držav razstavlja najboljše in najdovršnejše blago 212

Pojasnila daje
Castno zastopstvo za mariborsko oblast:
Kemijski laboratorij
za industrijo, kmetijstvo in trgovino
Maribor, Trg svobode 3

Kolesarji pozor!

Prihaja čas, ko bo treba Vaša kolesa popraviti, emailirati in poniklati. Vse to Vam izviši po jako nizki ceni trdka

Justin Gustinčič, Maribor
167 Tattenbachova ulica 14

razkonkurenčne cene
Glavno zastopstvo
izvalnih strojev
„Dürkopp“

Zahtevajte povsod „Večernik“

KUHARSKI TEČAJ

za „fino pecivo“ na zavodu
„VESNA“

v Mariboru se začne 28. tm.
Informacije daje ravnateljstvo zavoda. 440

Abonente

sprejemam na dobro hrano. Obed po Din 7-50, večerja po Din 5-—. Brezalkoholna restavracija „Pri zvezdi“ Rudolf Smolej Maribor, Pod mostom 11. 231

POZORI!

Vi dobite za Din 16-— 477

1 kg fino prekajene tlačke (Presswurst) pri **I. Rantner**, Koroška c. 10
Sir vseh vrst po jako nizki ceni.

Glasom sodnega edikta se vrši dne 5. marca 1928 v zvezi št. 6 pri Ptuj ob 1/11. uri dopoldne

prodaja

naslednjih predmetov: 2 avtomobila, 1 cer, 1 par visokih čevljev, 1 moška črna suknja in 2 železni svetiljki, nakar se interese opozarja. 478

Izvrsten in najcenejši premog!

Brezkonkurenčno — znižane cene!

„PEKLENICA“

4800 kalorij — brez kamenja — brez žlindre — malenkosten pepel — brez duha po zveplu — radi tega posebno priporočljiv za stanovanja.

NOVE CENE:

Po vagonih, tranžo Mursko-Središče . Din 26-—
Po vozovih od 2000 kg dalje, na dom postavljen . 36-—
Na drobno na dom postavljen 40-— za 100 kg

Glavno zastopstvo

Božidar Guštin - Maribor

Pisarna: Cankarjeva . Skladišče: Cankarjeva 24 - tel. 400

Filijalka: B. Kreiner & sin, trgovina s kurivom Maribor, Gričarova ulica 6, pri Koroškem kolodvoru

Ne pozabite!

Modna trgovina Jos. Karničnik
je sedaj

na Glavnem trgu 11

Ovratniki, trdi in poltrdi najboljše vrste 9 din, srajce, samoveznice, klobuki in vsi drugi modni predmeti po reklamnih cenah. V.

Vse prejšnje stalne goste kakor tudi drugo cenj. občinstvo najvidnejše vabim ob prevzemu gostilne „Veseli dom“ v V. 401

otvoritveni večer

v soboto, dne 25. februarja
Za nepričljeno zabavo, dobro kapljico, pristni ogrski paprikaš in prvovrstne klobuke bo v največje zadovoljstvo cenj. gostom v polni meri poskrbljeno. Priporoča se **Gomzi Anton**.

Zahvala.

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja, dole nam ob krutem udarcu, ki nas je zadel s prerano izgubo ljubljene soproga in očeta, gospoda

Fra c Penič

se tem polom vsem pristočno zahvaljujemo.

Se posebej nas pa veže dolžnost, izreči našo globokočustno zahvalo prečastiti duhovščini, posebno čast, gosp. stolnemu vikarju Tkavcu za verska tolažila in prekrasen poslovljni govor ob grobu dragega pokojnika, nadalje gg. zdravnikom doc. dr. Matku in dr. Jankoviču za njun trud in požrtvovalnost in vsem onim blagim prijateljem pokojnika, ki so mu v njegovih težkih urah z obiski in tolažili lajšali trpljenje.

Prisrčna hvala vsem darovalcem prekrasnega cvetja in vencev; združenim pevcem pevskega društva Jadran in Jutranica za ganljivi, v srce segajoči žalostinki, končno vsem mnogobrojnimi prijateljem in znancem, ki so našega dragega pokojnika spremljali v tako častnem šествu na njegovi zadnji poti.

Maribor, 24. februarja 1928.

463

Žalujoca žena in otroci.

HUBERTUS PLAŠČE

KUPITE NAJCENEJE PRI TVRDKI

L. ORNIK, MARIBOR

KOROŠKA CESTA 9.

VII

Prvovrstno

češko posteljno perje in puh

inlet, gradl za žimnice, prešite odeje, volnene odeje, platno za rjuhe in drugo perilo, pristno češko platno, kakor sploh vse manufakturno blago, kupite najboljše in najceneje le v trgovini

I. N. Šoštarč, Maribor

Aleksandrova cesta 13.

XX